

Lex Ukrajina

Na program schůze vlády ČR 9. 3. 2022 bylo zařazeno několik legislativních návrhů, reagujících na rusko-ukrajinský válečný konflikt. Sboru novel se přezdívá Lex Ukrajina.

Prvním návrhem ze souboru je návrh zákona o opatřeních v oblasti zaměstnanosti a oblasti sociálního zabezpečení v souvislosti s ozbrojeným konfliktem na území Ukrajiny vyvolaným invazí vojsk Ruské federace. Ze strany MPSV navrhované opatření znamená, že příchozí uprchlíci, kterým je vydáváno speciální vízum za účelem strpění, budou mít na trhu práce stejná práva a povinnosti pro účely zaměstnanosti, jakými disponují cizinci s povoleným trvalým pobytem. **Držitelé speciálního víza za účelem strpění tak budou moci za účelem zajištění vlastní obživy vstupovat do základních pracovněprávních vztahů bez nutnosti žádat o zvláštní veřejnoprávní povolení.** Uvedený status bude znamenat mj. nárok uprchlíků na podporu v nezaměstnanosti v měsíční výši 5 558 Kč.

Navrhovány jsou také **úpravy v zákoně o dětské skupině**, a to s cílem pomoci s adaptací a začleněním rodičů uprchlíků a jejich dětí. Poskytovatelům služby péče o dítě v dětské skupině bude v případě péče o děti uprchlíků možné hradit příspěvek na provoz ze státního rozpočtu. Vzhledem k potřebě integrace osob z Ukrajiny na trh práce a poptávce po službě péče o dítě ze strany ukrajinských rodičů je navrženo, aby i cizinci s dočasnou ochranou mohli vykonávat péči o dítě v dětské skupině. Rovněž bude uprchlíkům z Ukrajiny v nepříznivé sociální situaci, kteří vyžadují pomoc či péči jiné osoby, zajištěna potřebná péče, a to i ta, která se v České republice zajišťuje za úhradu. Na druhé straně se navrhuje umožnit uprchlíkům výkon povolání pracovníka v sociálních službách na základě čestného prohlášení o bezúhonnosti a o dosaženém stupni vzdělání. Vzhledem k dynamice ozbrojeného konfliktu na území Ukrajiny a jeho dopadů na osoby hledající útočiště v České republice se navrhuje dvě nové formy pomoci.

a) Humanitární dávka určená osobám, které opustily území Ukrajiny v důsledku válečného konfliktu, které se nacházejí na území ČR a které na něm získaly pobyt od 24. února 2022. „První“ pomoc ve výši 5 000 Kč bude vyplacena „automaticky“. Další pomoc bude poskytnuta na žádost, pokud bude situace osoby zejména z hlediska příjmů a majetku i nadále neuspokojivá. **Měsíční výše humanitární dávky i v tomto případě bude činit 5 000 Kč na osobu (maximálně po 5 měsících).** Umožňuje se, aby tato pomoc byla poskytnuta i držitelům speciálních víz za účelem strpění, tj. osobám, které získaly oprávnění k pobytu v ČR po vypuknutí konfliktu, avšak před účinností tohoto zákona. Pokud byla před účinností tohoto zákona osobě poskytnuta mimořádná okamžitá pomoc ze systému dávek pomoci v hmotné nouzi, tato skutečnost neovlivní poskytnutí humanitární dávky.

b) Návrh na **příspěvek pro solidární domácnost**. Řada osob totiž poskytuje bezplatně osobám opouštějícím Ukrajinu ubytování. Příspěvek pro solidární domácnost je podporou zajištění ubytování osob požívajících dočasnou ochranu, neboť pomáhá zajistit potřebnou kapacitu. Současně jde o společenské ocenění osob, které dobrovolně poskytly ubytování osobám prchajícím před válečným konfliktem. Příspěvek je stanoven **ve výši 1 000 Kč na ubytovaného cizince** s dočasnou ochranou, **maximálně lze zohlednit 5 ubytovaných osob (5 000 Kč) za kalendářní měsíc** na jednu ubytovací jednotku, resp. jeden byt.

Druhý návrh zákona o některých opatřeních v souvislosti s ozbrojeným konfliktem na území Ukrajiny je z pera ministerstva vnitra. Stěžejním principem navrhované právní úpravy je **stanovení zvláštních postupů spojených s legalizací pobytu osob přicházejících na území ČR v důsledku probíhajícího ozbrojeného konfliktu** na území Ukrajiny. Jedná se o speciální právní úpravu k zákonu o dočasné ochraně cizinců. Stanoví se, že i cizinci původem z Ukrajiny, kteří již na území ČR po vypuknutí ozbrojeného konfliktu přišli a bylo jim uděleno vízum za účelem strpení se považují za osoby, kterým se poskytuje dočasná ochrana podle tohoto nového zákona. **Návrhem se řeší i poskytování zdravotních služeb uprchlíkům na našem území**, které budou maximálně operativně hrazeny z prostředků veřejného zdravotního pojištění.

Třetí je návrh zákona o zvláštních pravidlech v oblasti školství v souvislosti s ozbrojeným konfliktem na území Ukrajiny. Navrženým zákonem se stanoví zvláštní postupy spojené s přístupem ke vzdělávání uprchlíků z Ukrajiny přicházejících na území ČR. Řeší se **přijímání příchozích osob k předškolnímu, základnímu, střednímu a vyššímu odbornému školství** a stanoví se zvláštní pravidla pro obsah vzdělávání těchto osob. Navrhují se také zvláštní pravidla pro vysoké školy.

Čtvrtý zákon je připraven ministerstvem financí jako návrh zákona, kterým se mění zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů, v souvislosti s podporou Ukrajiny. Cílem navrhovaných změn je **daňová podpora dobročinné aktivity poplatníků směřující k pomoci státu Ukrajina a jeho obyvatelům** v probíhajícím válečném konfliktu (při splnění určitých obecných podmínek). Z pohledu podnikatelů a zaměstnanců firem jde zejména o dočasné rozšíření

- - možnosti odečíst hodnotu bezúplatného plnění od základu daně poskytnutého v roce 2022 i v případě bezúplatného plnění poskytnutého za účelem podpory **obraného** úsilí státu Ukrajiny,

- okruhu subjektů, kterým lze tato plnění v roce 2022 poskytnout, na **stát Ukrajina, jeho územně správní celky a osoby se sídlem nebo bydlištěm na Ukrajině**,
- okruhu poplatníků, který si mohou při splnění ostatních podmínek hodnotu bezúplatného plnění od základu daně v roce 2022 odečíst, i **na daňové rezidenty státu Ukrajina**, pokud doloží, že příjmy ze zdrojů České republiky tvoří 90 % jeho zdanitelných příjmů (obdobná podmínka se v současném zákoně zkoumá u daňových rezidentů jiného členského státu Evropské unie nebo Evropského hospodářského prostoru než je Česká republika).

V návrhu zákona se současně navrhuje prodloužit dobu navýšení **nejvyšší hodnoty bezúplatného plnění**, kterou lze v úhrnu odečíst od základu daně, na **30 %** o jeden rok (v souvislosti s koronavirovou krizí vyšší limit platil pro roky 2020 a 2021).

Navrhuje se urychlené projednání návrhů zákonů v tzv. stavu legislativní nouze. U návrhu MF potom, aby s návrhem zákona Poslanecká sněmovna vyslovila souhlas již v prvním čtení.